

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkçenin Kullanılmasına Ve Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Kanun Teklifim ve gerekçesi
ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

MEVLÜT AKGÜN
Karaman Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Anayasamızın 3. maddesinde, Türkiye Devletinin "dili Türkçedir." hükmü yer almaktadır. Ancak Türk dilinin kullanımıyla ilgili herhangi bir kanunun bulunmaması anayasamızın bu hükmünü boşlukta bırakmakta; ülkemizde, özellikle iş yeri adlarında görülen yaygın yabancı dil kullanımları, anayasamızda böyle bir hüküm yokmuş izlenimi uyandırmaktadır. Oysa anayasanın bu hükmü, "değiştirilemez ve değiştirilmesi tekdif edilemez" hükümler arasına konulacak kadar önemli sayılmıştır.

Ülkemizde Türk dilinin öğrenim ve kullanılmasında büyük bir kayıtsızlık ve umursamazlık olduğu açıktır. Liseyi, hatta yüksek öğrenimi bitiren gençler Türkçenin en temel eserlerini dahi okuyup öğrenmeden, dillerinin önemini kavramadan yetişmekte; dili doğru kullanma becerisini kazanmadan meslek hayatına atılmaktadırlar.

Türkçenin önemini ve güzelliğini kavrayamayan insanların ona karşı dikkatli ve titiz olmaları da tabii ki beklenemez. Bunun sonucu olarak radyo ve televizyonlarda da telaffuz hataları gün geçtikçe artmaktadır. Oysa okul yanında, belki ondan da önemli olarak basın yayın organları da dilin doğru ve güzel kullanılmasında etkili olan araçlardır. Basın yayın organlarındaki yanlış kullanımlar, çok çabuk bir şekilde ve dalga dalga geniş halk kitlelerine yayılmakta, insanlar olumsuz yönde etkilemektedir.

Türkçeye karşı kayıtsızlık, iş adamlarımızı ve esnafımızı da etkilemekte; imal edilen mal ve ürünlerin adlarında, ticari unvan ve adlarda yabancılaşma süratle artmaktadır. Bir zamanlar sadece büyük şehirlerin belli semtlerinde görülen yabancı iş yeri adları şimdi Anadolu şehir ve kasabalarına dahi yayılmakta, ülkemiz âdeta Türkçe kullanılmayan bir ülke görünümüne bürünmektedir.

Dilin, milleti oluşturan en önemli unsurlardan biri olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla dildeki çözülme, bozulma ve yabancılaşma milletin oluşumunu da etkiler. Millet fertlerini birbirine bağlayan dil, önemini yitirdikçe fertler arasındaki bağ ve yakınlık da zayıflar; bunun sonu, çözülme ve ayrılma isteklerine kadar gider.

Uluslararası ilişkilerin ve hareketliliğin yoğunlaştığı, globalleşen dünyada bir veya birden çok yabancı dil bilmenin zorunluluğu ve bunun rekabet ortamında yarattığı avantaj herkesin malumudur. Bu bakımdan uluslararası ilişkilerin yoğun olduğu eğitim programlarına kayıt olmuş öğrencilere zorunlu olarak, diğer programlardaki öğrencilere de isteğe bağlı olarak gerekli olan yabancı dilin en iyi şekilde öğretilmesi için her türlü düzenleme yapılmalıdır. Bu konuda Türk kamuoyunda bir fikir birliği mevcuttur. Ancak bazı kurum ve yetkili kişiler **yabancı dil öğretimi** ile **yabancı dille öğretimi** birbirine karıştırmaktadırlar. Bunun sonucu olarak, Türkiye'de temel eğitimden başlayarak, orta ve yüksek öğretimde eğitim öğretimin yabancı bir dille, özellikle İngilizce ile yapılmasının son yıllarda yoğunlaştırılması kaygı verici boyutlara ulaşmıştır.

Yabancı dil öğretimi ile yabancı dille öğretimin birbiriyle karıştırılmasına ve yabancı dille öğretimin yaygınlaşmasına neden olan en önemli etken 2923 sayılı **Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi Kanunu**'nda yer alan ve bazı yanlış anlamalara ve uygulamalara neden olan hükümlerdir. Adından da anlaşılacağı üzere, asıl amacı okullardaki yabancı dil eğitim ve öğretimini düzenlemek olan kanun, içerdiği bazı hükümler nedeniyle âdeta **yabancı dille öğretimi** düzenleyen bir kanun şeklinde algılanmakta ve bunlara dayanarak pek çok okulda ve yüksek öğretim kurumlarında yabancı dille öğretim yapılmasına izin verilmektedir. Bu Kanun tekdifinin diğer bir amacı da böyle yanlış anlamaları ve uygulamaları ortadan kaldırmaktır.

Dil, ana kültürün, Atatürk'ün anladığı tam bağımsızlık duygusunun ve ulusal benliğin temelidir. Dilimiz, matematik kadar açık seçik, her dala yetişebilen üstün türetme yeteneği ile, yabancı dilleri bile kendine hayran bırakan bir dildir. Uluslararası haysiyetimiz, onurumuz da kendi dilimize verdiğimiz öneme bağlıdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün okullarında eğitim dili, tümü ile Türkçe olmalı; yabancı dil, kesinlikle Türkçe'nin yerini almamalıdır. Bir yabancı dile ihtiyaç duyulduğunda, normal eğitime ek olarak, o dil en iyi şekilde öğretilmelidir. Bunun için yüksek öğretim öncesi okullarda Milli Eğitim Bakanlığı, yüksek öğretim kurumlarında Yüksek Öğretim Kurulu yetkili ve zorunlu kılınmalıdır. Yabancı dille öğretim yapılmasını zorlayarak; Türk dilinin güzellik, zenginlik ve açıklığından; kendi dilinde düşünebilme zevk, onur ve bağımsızlığından; hiçbir Türk gencini mahrum etmeye hakkımız yoktur.

Yukarıda ifade edilen gerekçelerle Türk dilinin kullanımına ve *yabancı dil öğretimine* ilişkin bir kanunun hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu kanun, *yabancı dil öğretiminin yanı sıra* ticari kuruluşların ad ve unvanlarında; mal, ürün ve hizmetlerin adlarında, kısaltmalarında ve sunulmasında; resmî yazışma, sözleşme ve toplantılarda Türkçe kullanılmasına ait hükümleri içine alır; insanların konuşma ve yazılarında kullanacağı kelimelerle ilgili değildir. Kelimelere müdahale, kanunun temel amacı olan millî birlik ve bütünlük yerine, toplumda yeni kavgalara yol açabilir. Ancak kanunun öngördüğü tedbirlerin alınması durumunda yurttaşlarımızın daha zengin, daha güzel, daha millî bir dil kullanmaya özen gösterecekleri de açıktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Anayasamızın üçüncü maddesinde yer alan Türkiye Devletinin "dili Türkçedir." hükmünü boşlukta bırakmamak üzere bu hükümle ilgili esas ve düzenlemeleri ihtiva eden "Türk Dilinin Kullanılmasına ve Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Kanun Teklifi"nin amacı bu maddede belirtilmiştir.

Madde 2- Kanunun hangi konuları kapsayacağı, ana başlıklar hâlinde bu maddede belirtilmiştir.

Madde 3- Ticari unvan ve iş yeri adlarında yaygın olarak görülen Türkçeden uzaklaşma ve yabancılaşma; hem ülkede sanki Türk dili kullanılmıyormuş derecesinde bir görüntü meydana getirmekte, hem de Türk diline karşı yurttaşlarda var olması gereken bilinç ve duyarlılığı zedelemektedir. Bu bakımdan ticari kuruluşların ad ve unvanları ile mal, ürün ve hizmet adlarının Türkçe olması zorunluluğu getirilmiş ve bunun daha kuruluş ve başvuru safhasında Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca sağlanması öngörülmüştür. İş yerlerinin levha ve tabelalarında, camekânlarında ve diğer yerlerinde; ambalaj ve etiketlerde; ürünlerle ilgili kullanma kılavuzlarında ve çeşitli kitapçıklarda; makine, alet ve edevat üzerindeki yazı ve uyan levhalarında öncelikle Türkçe kullanılması şart koşulmuştur; ancak anılan yerlerde ikinci bir dilin kullanılması tamamen yasaklanmamıştır; çünkü ülkemize çok sayıda turist gelmekte ve bunlara dünyada yaygın olan dillerle hitap etme zorunluluğu bulunmaktadır. Ülkemizin önemli bir döviz kaynağı olan turistlere anlayabilecekleri dillerle ulaşmanın zarureti açıktır. Tabii ki yabancı dillere sınırlama getirilmiş ve yabancı dillerle yazılacak bölümlerin, Türkçenin önüne geçmesini önlemek üzere gerekli hükümler de bu maddeye konulmuştur.

Ticari unvan ve iş yeri adlarında kullanılması zorunlu olan Türkçe konusunda tereddütler uyanabileceği şüphesizdir. İnsanlar hangi kelimelerin Türkçe sayılıp sayılmayacağı konusunda her zaman tereddüt edebilirler. Buradaki ölçü, kelimelerin kökeni olamaz; dilimize girmiş, insanlarımız tarafından kullanılan ve manası anlaşılan kelimeler Türkçe sayılır. Nitekim bütün bu kelimeler Türkçe sözlüklerde madde başı olarak yer almışlardır. Bir anayasa kuruluşu olan Türk Dil Kurumunun hazırladığı Türkçe Sözlük'ün son baskısının bu konuda ölçü olarak alınması uygun görülmüştür. Bu sözlükte madde başı olarak yer alan kelimeler, kökeni ne olursa olsun Türkçe sayılmıştır. Ayrıca sözlüklerde yer almayan Türk kültür ve tarihine ilişkin özel adların kullanılmasına izin verilmiştir; Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının kendi işletmelerinde kendi adlarını kullanabilmelerine de imkân sağlanmıştır. Sözlükteki kelimelerin ve özel adların bir araya getirilmesiyle veya bunlardan kısaltmalar yapılmasıyla da ticari unvanlar, adlar; mal, ürün ve hizmet adları oluşturulabilir. Bu konularda tereddüt edilmesi durumunda başvuru merci olarak Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu gösterilmiştir.

Madde 4- Ticari faaliyetlere ait duyuru, ilan ve reklamlar iş yerleriyle sınırlı değildir. Yazılı ve sözlü yayın organlarında ve iş yerlerinin dışında da duyurular, ilanlar, reklamlar yapılmaktadır. Önceki maddelerde yer alan gerekçelerle, her türlü ilan, reklam ve tanıtımda da öncelikle Türkçe kullanmak zorunluluğu getirilmiş, ancak turistlere hitap edebilmek maksadıyla, Türkçeden sonra olmak şartıyla diğer dillere de izin verilmiştir.

Madde 5- 3 ve 4 üncü maddelerde öngörülen hükümlerin takibi ve bu hükümlere uyulmaması durumunda uygulanacak ceza bu maddede belirlenmiştir. İş yerleri, dükkân ve mağazalar, özellikle buralardaki levha ve tabelalar birçok bakımdan belediyelerce

denetlenmektedir. Bundan dolayı bu hükümlerin de belediyelerin sorumluluk alanları içinde belediyelerce yürütölüp denetlenmesi uygun görölmüştür. Ancak yazılı yayın araçlarındaki ve belediyelerin sorumluluk alanları dışındaki uygulamalarda valilikler ve kaymakamlıklar görevlendirilmiştir.

Madde 6- Bu madde, bütün resmî kuruluşlarda ve noterliklerde her türlü belge, sözleşme ve yazışmanın Türkçe hazırlanmasını öngörmektedir. Madem ki anayasamıza göre devletin dili Türkçedir; o hâlde her türlü resmî belge, sözleşme ve yazışma da Türk dilinde hazırlanmalıdır. Ancak çeşitli belge, sözleşme ve yazışmalarda muhataplar; başka ölkeler, o ölkelerin kuruluş ve yurttaşları olabilir. Bu durumlarda yabancı dile izin verilmiştir. Tabii ki yabancı dildeki belge, sözleşme ve yazışmaların da Türkiye Cumhuriyeti uyruklu muhataplar için ölkede içindeki dağıtımında yine Türkçe şartı aranmaktadır.

Madde 7- Anayasada devlet dilinin Türkçe olması, ölkede içindeki her türlü resmî toplantı ve gösterinin de Türkçe yapılması gerekliliğini ortaya çıkarır. Ancak uluslararası toplantı ve gösterilerde Türkçe yanında başka dillerin de kullanılmasına ihtiyaç olabileceği açıktır. Azınlık statüsüne tabi Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının dinî ayinleri de bu maddenin kapsamı dışında bırakılmıştır.

Madde 8- Sözlü yayın organlarında (radyo ve televizyonlarda) görev yapan sunucu ve spikerler, güzel konuşmada ve kelimelerin doğru telaffuz edilmesinde en etkili kişilerdir. Özel radyo ve televizyonların yayın hayatına başlamasından önceki dönemde TRT, spiker ve sunucuların seçiminde ve eğitilmesinde gerekli özen ve titizliği göstermekteydi. Özel radyo ve televizyonlarda ise bu özen ve titizlik gösterilmemekte; kelimeleri doğru telaffuz edemeyen, vurgu ve tonlama hataları yapan, hatta mahallî ağız özellikleriyle veya yabancı aksanıyla konuşan kimseler sunucu ve spiker olabilmektedir. Bu kadar önemli ve özel bir mesleğin rastgele edinilebilmesi düşünölmemez. Bu bakımdan bu madde ile sunuculuk ve spikerliğin belgeye bağlanması öngörölmüştür.

Madde 9- Sunuculuk belgesinin yetkili bir kurulca verilmesi öngörölmüş ve bu kurulun "Sunuculuk Belgesi Kurulu" adını taşıması uygun bulunmuştur. Maddede kurul üyelerinin kimler arasından ve hangi kurul ve makamlarca seçileceği belirtilmiştir. Sunuculuk Belgesi Kurulunun oluşmasında tek bir kurumun ağırlığı yerine konuyla ilgili çeşitli kurumların katılımı öngörölmüştür. Türk Dil Kurumu ve üniversitelerin ilgili bölümleri dil konusunda en yetkili akademik kuruluşlardır. Devlet Tiyatroları ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu sanatçı ve spikerleri, Türkçenin doğru telaffuzunda en yetkili uygulayıcılar olarak düşünölmüştür. Gazeteciler Cemiyetlerinden katılacak birer üye ile basının katılımının sağlanması amaçlanmıştır. Sunuculuk Belgesi Kurulunun mali kaynağının Radyo Televizyon Üst Kurulu Bütçesinden karşılanması düşünöldüğü için bu kurulu temsil eden bir üyenin de Sunuculuk Belgesi Kurulunda bulunması uygun görölmüştür.

Madde 10- Sunuculuk Belgesi Kurulu üyelerinin görev süreleri ve bir üyeliğin boşalması durumunda yeniden görevlendirmenin şekli bu maddede belirtilmiştir.

Madde 11- Sunuculuk Belgesi Kurulunun bir başkan ve bir başkan yardımcısı ile çalışmalarını yürütmesinin uygun olacağı düşünölmüş ve maddede bunların nasıl seçileceği belirtilmiştir.

Madde 12- Sunuculuk Belgesi Kurulunun hangi aralıklarla toplanacağı belirlenmemiş, başvurular üzerine Kurulun toplanması uygun bulunmuş ve ayrıntılar yönetmeliğe bırakılmıştır.

Madde 13- Sunuculuk Belgesi Kurulu Üyeliği asli görev değildir. Bu bakımdan üyeler için toplantı başına ücret düşünülmüş ve memur aylıkları kat sayısı bu ücret için esas alınmıştır. Kurulun üye ve personeline ödenecek ücret ve aylıklar ile diğer masrafların Radyo Televizyon Üst Kurulu bütçesinden karşılanması uygun görülerek maddede belirtilmiştir.

Madde 14- Madde, sınavlarda, yarışmalarda kamuya veya özel sektöre ait eğitim kurumlarında hazırlanan tezlerde ve bilimsel yazılarda Türkçenin kullanılması için düzenlenmiştir.

Madde 15- Kanunda yer alan "... yabancı dille eğitim ve öğretim ..." sözcükleri, yabancı dil öğretimini düzenleyen bu kanunda yanlış anlamalara ve uygulamalara neden olmaktadır. Bu sözcüklerinin "... yabancı dil öğretimi..." sözcükleri ile değiştirilmesiyle kanunun değiştirilen ve değiştirilmeyen hükümleri arasında uygunluk ve bütünlük sağlanması; böylece bu yanlış anlamalara ve uygulamalara son verilmesi amaçlanmıştır. Kanunun 2 .nci maddesinin (d) fıkrası, ana fikir olarak; okullarda yabancı dil öğretimi için yabancı dille okutulması gereken dersler ile bunu uygulayacak olan kurumların nasıl belirleneceğini düzenlemek amacıyla ele alınmıştır. Ancak, fıkranın ifade tarzından sanki Türkiye'deki bazı okullarda eğitim öğretimin yabancı bir dille de yapılabileceği anlamı çıkartılabilmektedir. Bu kanun, yabancı dil öğretimini düzenleyen bir kanundur. Eğer Türkiye'de Türkçeden başka bir dille eğitim öğretim yapılması ülke ve millet menfaatine uygun değildir. Önerilen madde ile eğitim ve öğretimin Türkçeden başka bir dille yapılmasını zorunlu kılan olan özel durumlar tanımlanmıştır. Kanunun 2.inci maddesinin (e) fıkrası ana fikir olarak; yabancı dil öğretimi için yabancı dilde okutulması gerekli olabilecek derslerin, eğitim öğretim programlarının tabi olacağı esasları belirleme yetkisinin hangi kurumlara ait olduğunu tespit etmek amacına yöneliktir. Ancak, aynı kanunun 2/d fıkrasında olduğu gibi yazıya dökülen ifadeler, sanki bu kanun yabancı dil öğretimini düzenleyen bir kanun değil de yabancı dille öğretimi düzenleyen bir kanunmuş gibi yanlış anlamalara ve uygulamalara neden olmaktadır. Önerilen değişiklik bu çelişkiler giderilmiştir. Ayrıca, ihtiyaç duyulan öğrencilere bir yabancı dili en iyi şekilde öğretilmesi için gereken her türlü düzenlemeler ve değişiklikler yapma yetki ve sorumluluğunun, yüksek öğretim öncesi okullarda Millî Eğitim Bakanlığına, yüksek öğretim kurumlarında Yükseköğretim Kuruluna ait olduğu belirtilmiştir.

Geçici Madde 1- Kanunla yasaklanan yabancı ad, unvan, levha, tabela ve diğer malzemenin altı ay içinde değiştirilmesi gereği bu madde ile ifade edilmiştir.

Geçici Madde 2- Kanunda öngörülen yönetmeliklerin altı ay içinde hazırlanması gereği bu madde ile ifade edilmiştir.

Geçici Madde 3- Şu anda görev yapan sunucu, spiker ve haber sunucularının bir kısmı yıllardan beri bu mesleği icra eden, kendilerini ispat etmiş kişilerdir. Bunlar aynı zamanda Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun eleme ve sınavlarından geçmişlerdir. Dolayısıyla bu gibi kimselerin Kurul önünde sınav vermesi düşünülemez. Mevcut görevliler, zaten her gün radyo ve televizyonlarda konuşmaktadırlar; ayrıca Kurul önünde konuşma sınavı vermeleri gereksizdir. Bu sebeplerle bu madde, Sunuculuk Belgesi Kurulunun ilk iki

ayda kendi içinde yapacağı değerlendirmelerle mevcut spiker, sunucu ve haber sunucularından belge verilecek olanlarını belirlemesini öngörmektedir.

Geçici madde 4- Kanunun, bu kanunla değiştirilmiş olan hükümlerine dayanılarak daha önce kısmen veya tamamen bir yabancı dille öğretim yapılmasına izin verilmiş olan her düzeyde pek çok okul bulunmaktadır. Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte bu okullarda yabancı dille öğretime son verilerek eğitim öğretim dili Türkçe olacak şekilde yeni düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Önerilen madde ile bu düzenlemelerin neleri kapsadığı, ne zaman yapılacağı ve hangi kurumların yetki ve sorumluluğunda olacağı belirtilmektedir.

Madde 16- Yürürlük maddesidir.

Madde 17- Yürütme maddesidir.

TÜRKÇENİN KULLANILMASINA VE YABANCI DİL ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Kapsam

Amaç

MADDE 1- Bu kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde, Türk dilinin kullanımını ve yabancı dil öğretimiyle ilgili esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- Bu kanun; ticari kuruluşların ad ve unvanları ile her türlü mal, ürün ve hizmetlerin adlarında ve kısaltmalarında; ticari belge, ilan ve reklamlarda; her türlü resmî yazışma ve sözleşmede; toplantı ve gösterilerde; radyo ve televizyon sunuculuğunda Türkçenin kullanılmasıyla ilgili ilkeleri ve yabancı dil öğretimiyle ilgili düzenlemeleri kapsar.

İKİNCİ BÖLÜM

Ticari Faaliyetlerde Türkçe

Ticari Kuruluş ve Ürünlerde Türkçe

MADDE 3- Ticari kuruluşların ad ve unvanları ile mal, ürün ve hizmet adlarının ve kısaltmalarının Türkçe olması ve Türk alfabesindeki harflerle yazılıp okunması zorunludur. Bu konu, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca yürütülür ve denetlenir.

İş yerlerine konulacak levha ve tabelalarla ambalaj ve etiketlerde ticaret unvanı ve adları ile sunulan mal, ürün ve hizmetlerin adları ve bunlarla ilgili diğer bilgiler öncelikle Türkçe olarak yazılır. Levha, tabela, ambalaj ve etiketlerde ikinci bir dilin kullanılması durumunda yabancı dilde olan bölüm, Türkçe bölümden önce ve onun üstünde olamaz; kapladığı alan Türkçe bölümün yansını geçemez. Levha ve tabelalarında ikinci bir dil kullanan ticari kuruluşlar ilan ve reklam vergisini dört kat olarak öderler.

Mal, ürün ve hizmetlerin sunuluş ve tanıtılmasında; kullanma tarifi veya kitapçığında; garanti sınırları ve koşullarını belirleyici açıklamalarda, bunlarla ilgili fatura, makbuz ve diğer belgelerde de Türk dilinin ve Türk harflerinin kullanılması zorunludur. Sunuluş ve tanıtımda; kullanma kılavuzu veya kitapçığında; fatura, makbuz ve diğer belgelerde başka diller kullanılacaksa bunlar ilgili kitapçık ve belgelerde Türkçeden sonra yer alır.

Ticari kuruluşların ad ve unvanları ile mal, ürün ve hizmetlerin adlarının Türkçe olmasında ölçü, Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük'ünün ve Kişi Adları Sözlüğü'nün son baskısında madde başı olarak yer almış bulunmaktır. Türk kültür ve tarihine ilişkin özel adlarla Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının adları, ticaret unvanı; iş yeri, kuruluş, mal, ürün ve hizmet adı olarak kullanılabilir. Türkçe sözlerden ve özel adlardan kısaltmalar ve birleştirmeler yapılabilir. Tereddüt durumunda Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumuna başvurulur.

Türkiye'de iş yapan yabancı firmalarda; yabancı firmalarla ortaklıklarda; Türkiye'de satışı yapılan, isim hakkı alınmış yabancı mal, ürün ve hizmetlerde Türkçe unvan ve ad zorunluluğu aranmaz. Ancak Türkiye'de satışı yapılan her türlü mal ve ürüne ait kullanma kılavuzlarında ve ilgili diğer kitapçıklarda başka diller yanında Türkçe açıklama bulunması da zorunludur. Makine, araç ve gereç üzerinde bulunan bilgi ve uyarı levhalarıyla yazılarının da Türkçelerinin bulunması zorunludur.

İlan, Reklam ve Tanıtımlarda Türkçe

MADDE 4- Her türlü ilan, reklam ve tanıtım öncelikle Türkçe yapılır. Zorunlu olarak başka dillere yer verilmesinin gerektiği durumlarda önce Türkçe, sonra diğer diller kullanılır.

Kamuya açık bir yerde veya bir toplu taşıt aracında, halkı bilgilendirmek amacıyla yapılan tanıtımın veya duyurulara yapıştırılan her türlü yazı veya ilanın Türkçe olması zorunludur.

Yaptırım

MADDE 5- 3 ve 4 üncü maddelerdeki hükümlere uyulmaması durumunda yasağa konu levha, tabela ve yazılar ilgili belediyece kaldırılır; ayrıca yetişkinlere ilişkin asgari ücretin aylık brüt tutarının on katı para cezası uygulanır. Eylemin bir yıl içinde tekrar durumunda bir önceki cezanın iki katı alınır. Yazılı yayın araçlarındaki ve belediyelerin sorumluluk alanları dışındaki ilan, reklam ve tanıtımlar kaymakamlık ve valiliklerin sorumluluğu altındadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yazışma ve Toplantılarda Türkçe

Yazışmalarda Türkçe

MADDE 6- Kamu kurum ve kuruluşlarında; kamu tüzel kişiliklerinde ve noterliklerde her türlü belge, sözleşme ve yazışma Türkçe hazırlanır. Muhatapların yabancı uyruklu olması durumunda yabancı dilde yazışma ve sözleşme yapılabilir; ancak bu belgelerin de Türkiye Cumhuriyeti uyruklu muhataplar için ülke içindeki dağıtımında Türkçelerinin kullanılması zorunludur.

Toplantı ve Gösterilerde Türkçe

MADDE 7- Kamu kurum ve kuruluşlarınca, kamu tüzel kişiliklerince düzenlenen her türlü toplantı ve gösterinin dili Türkçe olacaktır. Programla ilgili olarak dağıtılan belgeler de Türkçe olacaktır.

Uluslararası toplantı ve gösterilerde Türkçe yanında başka diller de kullanılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sunuculuk Belgesi ve Sunuculuk Belgesi Kurulu

Belge Zorunluluğu

MADDE 8- Radyo ve televizyonlarda spikerlik ve sunuculuk yapanlar; Türkçeyi yanlışsız telaffuz ettiklerini gösteren bir "Sunuculuk Belgesi"ne sahip olmak zorundadırlar.

Sunuculuk Belgesi Kurulu

MADDE 9- "Sunuculuk Belgesi", "Sunuculuk Belgesi Kurulu" tarafından verilir. Sunuculuk Belgesi Kurulu; Türk Dil Kurumu Bilim Kurulu üyeleri arasından Türk Dil Kurumu Bilim Kurulunca seçilen 3, Devlet Tiyatrosu sanatçıları arasından Kültür Bakanlığı Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünce seçilen 2, üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı veya Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi bölümleri öğretim üyeleri arasından Yükseköğretim Kurulu Genel Kurulunca seçilen 2, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından seçilen 1, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu sunucu ve spikerleri arasından Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünce seçilen 1, Türkiye Gazeteciler Cemiyetince seçilen 1 ve Ankara Gazeteciler

Cemiyeti tarafından seçilen I olmak üzere toplam 11 üyeden oluşur. Kurul sekreteryası işlemleri Başbakanlık tarafından yerine getirilir.

Görev Süresi

MADDE 10- Sunuculuk Belgesi Kurulu üyelerinin görev süresi altı yıldır. Üyeliklerde herhangi bir sebeple boşalma olduğu takdirde o üyeyi seçen Kurul veya makam, boşalma tarihinden başlayarak en geç bir ay içinde yeni üyeyi seçer. Boşalan üyeliğe seçilen kimse, yerine seçildiği üyenin süresini tamamlar.

Başkan ve Başkan Yardımcısı

MADDE 11- Sunuculuk Belgesi Kurulu, üyelerinin seçiminin tamamlanması tarihinden başlayarak en geç bir ay içinde toplanır ve üyeler aralarından bir kişiyi başkan seçer. Başkan, üyeler arasından kendisine bir başkan yardımcısı seçer. Başkan ve başkan yardımcısının görev süresi üç yıldır.

Toplanma ve Değerlendirme

MADDE 12- Sunuculuk Belgesi Kurulu, ayda bir toplanarak başvuru değerlendirir.

Sunuculuk Belgesi Kurulunun görev ve çalışmalarına ilişkin esas ve usuller ile değerlendirme ilkeleri Türk Dil Kurumu tarafından çıkartılacak bir yönetmelik ile düzenlenir.

Mali Kaynaklar ve Üyelerin Mali Hakları

MADDE 13- Sunuculuk Belgesi Kurulu üyelerinden her birine ödenecek toplantıya katılma ücreti, her toplantı için devlet memur aylıkları kat sayısının 2.000 ile çarpılması sonunda elde edilen tutardır. Bir yılda on ikiden fazla toplantı ücreti ödenmez.

Sunuculuk Belgesi Kurulu üyelerine ödenecek katılma ücreti ve personeline ödenecek aylıklar ile Kurulun diğer masrafları Radyo ve Televizyon Üst Kurulu bütçesinden karşılanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Eğitimde Türkçe**

MADDE 14- Sınavlarda, yarışmalarda, kamuya veya özel sektöre ait eğitim kurumlarında hazırlanan tezlerde ve bilimsel yazılarda kullanılacak dil Türkçedir.

Madde 15- 14.10.1983 tarihli ve 2923 Sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi ile Türk Vatandaşlarının Farklı dil ve lehçelerinin Öğrenilmesi Kanunu'nun 1, 2 ve 3. maddelerinde yer alan "yabancı dille eğitim ve öğretim" ibaresi "yabancı dil eğitimi ve öğretimi" olarak ve 2 inci maddenin (d) ve (e) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(d) Türkiye sınırları içinde eğitim ve öğretimin her basamağında, yabancı dil filolojileri hariç, öğretim dili Türkçedir. Uluslararası anlaşmalardan doğan durumlar dışında Türkçeden başka bir dil ile eğitim ve öğretim yapılamaz. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan bilim adamları davet edildiklerinde bu bilim adamları derslerini, dersi alan öğrencilerin tamamının anlayabileceği bir yabancı dille veya Türkçe tercümeli olarak verebilirler.

(e) İsteğe bağlı olarak bir yabancı dili öğrenmek isteyenler ile bir veya daha çok yabancı dili bilmesi gereken iş ve uğraşlarda çalışacak öğrenciler için, hazırlık okulu, hazırlık sınıfı, mesleki yabancı dil gibi düzenlemeler; mevcut yönetmeliklerdeki gerekli değişiklikler,

yüksek öğretim öncesi okullarda Millî Eğitim Bakanlığı, yüksek öğretim kurumlarında Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılır.

ALTINCI BÖLÜM **Geçici Hükümler**

Geçici madde 1- Türkçe olmayan ticari ad ve unvanlar ile konuyla ilgili levha tabela ve yazılar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 6 ay içinde değiştirilir.

Geçici madde 2- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç 6 ay içinde hazırlanır.

Geçici madde 3- Sunuculuk Belgesi Kurulu, üyelerinin seçiminin tamamlanması tarihinden başlayarak en geç iki ay içinde toplantı yaparak mevcut spiker, sunucu ve haber sunucularından hangilerine belge verileceğini belirler.

Geçici madde 4- 2923 sayılı kanunun, bu kanunla değiştirilmiş olan hükümlerine dayanılarak daha önce kısmen veya tamamen bir yabancı dille öğretim yapılmasına izin verilen anaokulu, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumları ile yüksek öğretim kurumlarının tamamında, bu kanunun yayımından sonraki ilk eğitim-öğretim yılından başlayarak eğitim-öğretim dili Türkçe olacak şekilde gerekli düzenlemeler, yüksek öğretim öncesi okullarda Millî Eğitim Bakanlığı, yüksek öğretim kurumlarında Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılır.

Yürürlük

MADDE 16- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 17- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

